

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- Ο δάσκαλος λειτουργεί ως μεσολαβητής της γνώσης με απώτερο στόχο να καλλιεργήσει τις νοητικές λειτουργίες των παιδιών, ως το άτομο που θα τους ανοίξει νέους δρόμους σκέψης και προβληματισμού, ως συμπαραστάτης τους → *Σκοπός του δασκάλου είναι να οξύνει τον νου των μαθητών, να διευρύνει τους ορίζοντές τους και να τους δώσει να καταλάβουν ότι στη ζωή δεν είναι μόνοι τους.*
- Η υποκατάσταση του δασκάλου με ψηφιακά μέσα θα οδηγήσει σε νέους ανθρώπους ετεροκατευθυνόμενους ως προς τη σκέψη και τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους → *Αν ο δάσκαλος αντικατασταθεί από τη μηχανή αναζήτησης της google, χαθήκαμε. Τότε, το «1984» του Τζορτζ Όργουελ θα είναι μια πραγματικότητα.*

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ο τίτλος «Ο αποκλεισμός της φαντασίας»:

- είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός, γιατί σχετίζεται άμεσα με το περιεχόμενο του υπόλοιπου κειμένου και αποδίδει το κεντρικό θέμα του, το οποίο αναδείχθηκε από τον Βρετανό συγγραφέα και σύμβουλο εκπαίδευσης σερ Κεν Ρόμπινσον σε ομιλία του στην TEDxAcademy
- το θέμα αναλύεται παραγωγικά, καθώς γίνεται αναφορά στις σχολικές πρακτικές, που περιθωριοποιούν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα, διαμορφώνουν χρησιμοθηρική στάση απέναντι στη γνώση και οδηγούν στην απαξίωση συλλήβδην του σχολικού μόχθου, για να ερμηνεύσει μέσα από αυτές τις αναφορές συνολικά την οικονομική και πολιτιστική κρίση που χαρακτηρίζει τον σύγχρονο κόσμο

- η αυθεντία (αυτούσια παράθεση ρήσης Αβραάμ Λίνκολν) την οποία επικαλείται ο Ρόμπινσον έρχεται προς επίρρωση των ζητημάτων που έχουν τεθεί στο κύριο μέρος του κειμένου και ενισχύει την καίρια αποτύπωσή τους μέσω του τίτλου

Χωρία που δικαιολογούν τη σχέση του τίτλου με το περιεχόμενο του κειμένου:

- Το σχολείο, ισχυρίζεται, σκοτώνει τη δημιουργικότητα, δηλαδή, την ικανότητα να έχει κανείς πρωτότυπες ιδέες...
- Απομονώνει το παιδί από τα ταλέντα του, ποδοπατεί το δώρο της φαντασίας.
- Αναγνωρίζει μόνο δύο είδη ευφυΐας, τη γλωσσική και τη λογικο-μαθηματική, περιθωριοποιώντας τα υπόλοιπα...

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α.

Ελεύθερη αντικατάσταση λέξεων και φράσεων της περιόδου λόγου, αρκεί να αξιοποιείται η κυριολεκτική γλωσσική λειτουργία.

β. Γλωσσικές επιλογές (δύο αρκούν) – προώθηση στόχου:

- Βεβαιωτική διατύπωση: *Ο κόσμος μας οδηγείται σε τέλμα. - Φαίνεται καθαρά - Δεν πρόκειται να μας χρησιμεύσει στο μέλλον!* → λόγος που επισημαίνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και γίνεται πειστικός
- Δεοντολογική διατύπωση: *Θα πρέπει να αναθεωρήσουμε όσα γνωρίζουμε για τις ανθρώπινες δυνατότητες.* → αφύπνιση, εγρήγορση, ευαισθητοποίηση δέκτη
- Παραινετικός λόγος με υποτακτική προτρεπτική: *Να ξεθάψουμε - να αξιοποιήσουμε - Να ξεφύγουμε - Να ξανασκεφτούμε* → προβληματισμός δέκτη, έμφαση στις δράσεις που πρέπει να αναλάβουμε ως κοινωνίες
- α' πληθυντικό πρόσωπο: *να μας χρησιμεύσει - Να ξεφύγουμε - Να ξανασκεφτούμε* → συλλογικότητα, συνυπευθυνότητα
- ποιητική λειτουργία της γλώσσας: *Το σχολείο έχει σμιλέψει τα μυαλά μας με τον τρόπο που σμιλεύουμε τη γη - Να ξεθάψουμε θαμμένες ικανότητες - Να ξεφύγουμε από την τυραννία της κοινής λογικής, από την πεπατημένη των δεδομένων καταστάσεων* → λόγος ζωηρός, παραστατικός, έμφαση στα νοήματα, τα οποία γίνονται πιο εύληπτα.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής χαρακτηριστικά ως προς την αντίδραση του δασκάλου:

- αρχικά αγανακτεί με την εντελώς εσφαλμένη εξήγηση του όρου «πρωτοτόκια» που του δίνει ο μαθητής του, αλλά βιάζεται να την χαρακτηρίσει ως «ανοησίες»
- ρωτά μάλιστα τον μαθητή ποιος του έδωσε αυτή τη λανθασμένη ερμηνεία και, εκνευρισμένος καθώς είναι, προβαίνει σε χαρακτηρισμό του πληροφοριοδότη ως αγράμματος,
- συνειδητοποιώντας ότι ο ήρωας – αφηγητής είχε συμβουλευτεί τον πατέρα του, ο οποίος προφανώς ήταν άνθρωπος πολύ δυναμικός και τον φοβούνταν όλοι, αναδιπλώνεται και τρέμει στην ιδέα ότι θα έρθει αντιμέτωπος μαζί του
- επιλέγει να αμβλύνει την κατάσταση, «μπαλώνοντας όπως όπως» την γκάφα του, προκειμένου να μη μεταφέρει το παιδί στον πατέρα όλη τη στιχομυθία και να μην προκύψει ζήτημα αντιπαράθεσης με τον γονιό· λέει, λοιπόν, ψέματα στα παιδιά ότι η εξήγηση του όρου «πρωτοτόκια» είναι διαφορετική στην περίπτωση που εξετάζουν και ότι η ερμηνεία του πατέρα δεν είναι εντελώς εσφαλμένη, γιατί σπανίως χρησιμοποιείται και με αυτή την έννοια ο όρος, αν και αυτό δεν ισχύει
- ο δάσκαλος αποδεικνύεται δειλός και «ολίγος», αφού όχι μόνο δεν διακρίνεται από παρρησία, αλλά καταλήγει να παραπληροφορήσει τους μαθητές του προκειμένου να αποφύγει τη σύγκρουση με έναν γονέα που του προκαλεί φόβο
- η στάση του είναι αναξιοπρεπής, τον υποβαθμίζει μπροστά στα μάτια των παιδιών και δεν προσιδιάζει ούτε στη θέση ούτε στον ρόλο του.

Εκφραστικά μέσα:

- μεταφορά: *Ο δάσκαλος ζάρωσε*
- επιφωνηματική πρόταση: *πού να του φέρει αντίρρηση!*
- σχόλια του αφηγητή που αποδίδουν την αναδίπλωση του δασκάλου στον φόβο: *τον φοβόταν κι αυτός τον πατέρα μου - κομπιάζοντας*

Το ερώτημα για το αν είναι επίκαιρο το κείμενο επιδέχεται αποκλειστικά προσωπικού χαρακτήρα ανάπτυξη, ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες των μαθητών/-τριών.